

Sygn. akt III AUa 311/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSO del. Beata Górka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2014 r. w Szczecinie

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 lutego 2014 r. sygn. akt IV U 61/14

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i oddała odwołanie.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górka

Sygn. akt III AUa 311/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 listopada 2013 r. organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. ustalił ubezpieczonemu R. W. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku, który wyniósł 81.637,49 złotych. Z ustaleń organu rentowego wynikało, że podstawę wymiaru kapitału początkowego stanowi kwota 946,07 złotych.

Kolejną decyzją z dnia 26 listopada 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zgodnie z nowelizacją ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 21 czerwca 2013 roku ponownie ustalił kapitał początkowy dla ubezpieczonego R. W. i na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi on obecnie 83.668,97 złotych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego stanowi kwota 988,19 złotych.

Ubezpieczony R. W. nie zgodził się z obiema decyzjami organu rentowego z dnia 25 listopada 2013 roku i z dnia 26 listopada 2013 roku żądając wskazania, która wartość kapitału jest aktualna. Ponadto, wniósł o zaliczenie do kapitału początkowego okresu od 2 grudnia 1983 roku do 31 grudnia 1983 roku stanowiącego przerwę w zatrudnieniu po odbyciu zasadniczej służby wojskowej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że po zwolnieniu ze służby wojskowej w dniu 1 grudnia 1983 roku ubezpieczony nie podjął ponownie pracy z dniem 2 grudnia 1983 roku. Brak jest także informacji o urlopie czy korzystaniu przez ubezpieczonego z zasiłku chorobowego. Jednocześnie organ rentowy wyjaśnił, iż aktualną wartością kapitału początkowego jest wysokość kapitału ustalona decyzją z dnia 26 listopada 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 lutego 2014 roku zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że zaliczył ubezpieczonemu R. W. do okresu składkowego okres od 2 grudnia 1983 roku do 31 grudnia 1983 roku, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Rozstrzygnięcie zostało poprzedzone ustaleniami faktycznymi, z których wynikało, że ubezpieczony R. W. urodził się w dniu (...). W okresie od 20 września 1983 roku do 31 maja 1984 roku pracował na stanowisku młodszego rybaka w Przedsiębiorstwie (...) D. (świadczenie pracy z dnia 7 lutego 1986 roku). Sąd pierwszej instancji wskazał, że ubezpieczony czynną służbę wojskową odbywał w okresie od 24 kwietnia 1983 roku do 1 grudnia 1983 roku. Po zwolnieniu ze służby wojskowej w dniu 1 grudnia 1983 roku stawił się do pracy w Przedsiębiorstwie (...) D. już w dniu 30 grudnia 1983 roku, kiedy to została z nim zawarta nowa umowa o pracę. Ubezpieczony 30 grudnia 1983 roku wyraził gotowość powrotu do pracy, jednakże w umowie o pracę zapisano, iż do pracy ma się stawić dopiero w dniu 3 stycznia 1984 roku, co potwierdza karta płacy z 1983 roku. Zawarcie nowej umowy o pracę wynikało z przepisów wewnętrznych zakładu pracy podyktowanych charakterem pracy ubezpieczonego jako rybaka i jego ponownym zamustrowaniem na morzu, które nastąpiło dopiero w styczniu 1984 roku. Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika także, że 9 września 2013 roku ubezpieczony wniósł o ustalenie kapitału początkowego. Decyzją z 25 listopada 2013 roku organ rentowy ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy. Do wyliczenia wysokości podstawy wymiaru kapitału przyjęto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. z lat 1984-1993. Wskaźnik wyniósł 77,92 %. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013 roku poz. 960), nowelizującej treść art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej, organ rentowy w dniu 26 listopada 2013 roku wydał nową decyzję ponownie ustalającą kapitał początkowy. Podstawę wymiaru obliczono z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. z lat 1983-1992. Do wyliczenia wskaźnika za 1983 rok przyjęto wynagrodzenie za styczeń - kwiecień 1983 roku i podzielono przez obowiązujące w tym roku przeciętne wynagrodzenie za 4 miesiące. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru całego kapitału początkowego wyniósł 80,94%. Wskaźnik ten jest najkorzystniejszy dla ubezpieczonego, bowiem wskaźnik z 20 lat wyniósł 55,17%. Sąd pierwszej instancji wskazał, że obowiązującą wartością kapitału początkowego jest wysokość ustalona w decyzji z dnia 26 listopada 2013 roku - 83.668,97 złotych.

W tych okolicznościach faktycznych sprawy Sąd Okręgowy ocenił, że odwołanie ubezpieczonego okazało się uzasadnione. Sąd ten wskazał, że w oparciu o art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 z zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Sąd Okręgowy wskazał także, że w myśl art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176 (art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej). W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie aktualną wartością kapitału początkowego jest wysokość kapitału ustalona ostatnią decyzją z 26 listopada 2013 roku. Kapitał

ten został ustalony ze względu na zmianę przepisu art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej, skutkującą korzystniejszym wskaźnikiem dla ubezpieczonego. Wynika to z faktu, iż za rok 1983 można obecnie obliczyć wskaźnik przy podziale miesięcy, w których osiągnano wynagrodzenie, przez przeciętne wynagrodzenie z tych miesięcy (wcześniej z całego roku). Organ rentowy dokonał symulacji z 10 lat i z 20 lat i ustalił, że najkorzystniejszy dla ubezpieczonego jest wskaźnik z 10 lat, obliczony z lat 1983-1992.

Rozważania dotyczące spornego okresu od 2 grudnia 1983 roku do 31 grudnia 1983 roku Sąd pierwszej instancji poczynił biorąc pod uwagę brzmienie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2012.461 z zm.). Z przepisu tego wynika, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia u tego pracodawcy w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Terminy przewidziane w art. 120 ust. 1 ustawy uważa się za zachowane, jeżeli pracownik nie mógł podjąć pracy z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy. Odnosząc brzmienie tego przepisu do okoliczności faktycznych zaistniałych w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że organ rentowy naliczył okres w oparciu, o który naliczono ubezpieczonemu kapitał początkowy został ustalony w sposób nieprawidłowy. Sąd podkreślił, że z akt osobowych ubezpieczonego wynika, że R. W. po zwolnieniu w dniu 1 grudnia 1983 roku ze służby wojskowej stanął się do pracy w Przedsiębiorstwie (...) D. w dniu 30 grudnia 1983 roku, kiedy to została z nim zawarta nowa umowa o pracę. W umowie o pracę zapisano, iż do pracy ma się stawić dopiero w dniu 3 stycznia 1984 roku. Powyższe wynikało z przepisów wewnętrznych zakładu pracy podyktowanych charakterem pracy ubezpieczonego jako rybaka i jego ponownym zamustrowaniem na morzu, które nastąpiło dopiero w dniu 3 stycznia 1984. Jednakże, zdaniem Sądu Okręgowego, najistotniejszym w sprawie jest fakt, iż ubezpieczony stanął się faktycznie w pracy i jednocześnie wyraził gotowość podjęcia pracy już w dniu 30 grudnia 1983 roku. Z przyczyn od R. W. niezależnych mógł on dopiero wypłynąć w morze w dniu 3 stycznia 1984 roku. Sąd pierwszej instancji wskazał, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu i zgłoszenia gotowości do podjęcia pracy po zakończeniu służby wojskowej został udowodniony, okres tego zatrudnienia od dnia zgłoszenia gotowości do podjęcia pracy po opuszczeniu jednostki wojskowej do dnia faktycznego podjęcia pracy u dotychczasowego pracodawcy jest okresem składkowym.

Z tych względów Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477 § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że zaliczył ubezpieczonemu R. W. do okresu składkowego okres od 2 grudnia 1983 roku do 31 grudnia 1983 roku. Inne zarzuty ubezpieczonego nie znalazły potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym, stąd też Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego w pozostałej części.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się organ rentowy, który złożył apelację. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 174 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS /j.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 1440/ oraz art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP /j.t. Dz.U. z 2012 r. poz. 461/ poprzez zaliczenie do okresu składkowego podlegającego uwzględnieniu przy ustalaniu wartości kapitału początkowego okresu od 02.12.1983 r. do 31.12.1983 r. stanowiącego okres przerwy między ukończeniem służby wojskowej, a ponownym podjęciem pracy, podczas gdy okres ten nie stanowi okresu składkowego w świetle powołanych przepisów. Wskazując na powyższą podstawę apelacji organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i oddalenie odwołania.

Ubezpieczony w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, jak też zastosował właściwe przepisy prawa materialnego, które przytoczył w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Sąd Apelacyjny nie

podziela jednak ostatecznych wniosków tego uzasadnienia oraz zaprezentowanej w nim wykładni przepisu art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Przed przejściem do merytorycznej analizy podniesionych przez organ rentowy zarzutów apelacyjnych Sąd odwoławczy wskazuje, że istota niniejszej sprawy polegała na rozstrzygnięciu, czy okres od zakończenia zasadniczej służby wojskowej - do dnia podjęcia pracy u dotychczasowego pracodawcy podlegał zaliczeniu do okresów składkowych, co miało wpływ na wysokość kapitału początkowego. W tym miejscu wypada zaznaczyć, że naliczanie kapitału początkowego wymaga ustalenia okresu niezbędnego do obliczenia podstawy jego wymiaru (patrz art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej). Zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Nie jest sporne, że ubezpieczony po zwolnieniu w dniu 1 grudnia 1983 roku ze służby wojskowej stawiał się do pracy w Przedsiębiorstwie (...) D. w dniu 30 grudnia 1983 roku, kiedy to została z nim zawarta nowa umowa o pracę. Nie budzi także wątpliwości, że w umowie o pracę zapisano, iż ubezpieczony do pracy ma się stawić dopiero w dniu 3 stycznia 1984 roku. W takim stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji przyjął, że okres począwszy od zwolnienia ze służby wojskowej do chwili faktycznego podjęcia pracy jest okresem składkowym, z czym Sąd Apelacyjny się nie zgadza. Należało przyjąć zasadność zarzutów organu rentowego naruszenia art. 6 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 174 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeniowym Społecznym (Tekst jednolity: Dz. U. 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 120 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1967 r. Nr 44 poz. 220 ze zm.). Sąd Okręgowy niewłaściwie bowiem zastosował te przepisy. Sąd Okręgowy zaliczył okres przerwy między zakończeniem służby wojskowej, a podjęciem zatrudnienia - do okresów składkowych; nie przedstawił jednak w tej kwestii argumentacji prawnej, a w szczególności nie podał, który punkt art. 6 ustawy emerytalnej pozwala na uwzględnienie jako okresu składkowego okresu tej przerwy. W art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej wskazuje się, że za okresy składkowe uważa się okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby. W myśl art. 120 ust. 1 i 3 ustawy o powszechnym obowiązku obrony w brzmieniu obowiązującym od 22 stycznia 1992 r. do 21 października 2005 r., czas odbywania służby wojskowej podlegał wliczeniu do uprawnień emerytalno-rentowych, ale te - nie obowiązujące już regulacje prawne - nie dotyczyły okresu po opuszczeniu jednostki wojskowej po zakończeniu służby, a przed ponownym podjęciem zatrudnienia i - w przekonaniu Sądu Apelacyjnego, nie mają zastosowania w niniejszej sprawie. Ocena ta jest zaś ugruntowana tak w judykaturze sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego. Tak też przykładowo przywołać można wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 października 2005 r. w sprawie III AUa 1336/2004, gdzie w uzasadnieniu Sąd stwierdził, że art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1967 r. Nr 44 poz. 220 z późn. zm.) stanowiący, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia u tego pracodawcy w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy, nie stanowi podstawy prawnej do zaliczenia okresu przerwy między ukończeniem służby wojskowej a ponownym podjęciem pracy jako okresu składkowego w myśl przepisów ubezpieczeniowych. Materią tą zajmował się także Sąd Najwyższy, który przy rozpoznaniu sprawy II UK 125/2011 (wyrok z dnia 10 lutego 2012 roku) stwierdził, że przewidziany w art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Tekst jednolity: Dz. U. 2004 r. Nr 241 poz. 2416 ze zm. - w brzmieniu pierwotnym, przepis ten regulował materię objętą późniejszym art. 120 tej ustawy) trzydziestodniowy okres, w którym pracownik miał zgłosić powrót do pracy u pracodawcy zatrudniającego go przed służbą wojskową, nie jest ani okresem służby wojskowej, ani okresem pracy i nie podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia.

Reasumując, okres służby wojskowej należy więc traktować jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy pod warunkiem zgłoszenia powrotu

do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia w terminie 30 dni od zwolnienia ze służby (art. 108 ust. 1 i 3 w zw. z art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w brzmieniu wynikającym (Dz. U. 1967 r. Nr 44 poz. 220) na dzień zwolnienia wnioskodawcy ze służby wojskowej. Takiego statusu nie ma jednak już okres pomiędzy zwolnieniem ze służby wojskowej a zgłoszeniem powrotu do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia. Okres ten – taki pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9 maja 2013 roku, sygn. akt III AUa 13/2013, jest zbliżony swym charakterem do urlopu bezpłatnego (art. 174 § 1 k.p.) z uwagi na swoją funkcję gwarancyjną, zaś okres takiego urlopu co do zasady nie jest ani okresem składkowym ani nieskładkowym w rozumieniu obowiązujących przepisów.

W związku z powyższym ustalenia organu rentowego jakie legły u podstaw wydania zaskarżonych decyzji były prawidłowe. Nie ma przy tym, w przekonaniu Sądu Apelacyjnego, znaczenia dla rozmiaru okresu składkowego fakt zgłoszenia przez ubezpieczonego gotowości do pracy w trzydziestodniowym okresie po zwolnieniu ze służby wojskowej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zasadnicze znaczenie ma tu bowiem wyżej opisane brzmienie art. 6 ustawy emerytalnej, który tego okresu do okresów składkowych nie zalicza.

Zgodnie z powyższym, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy Sąd Odwoławczy, działając w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c., zmienił punkt I rozstrzygnięcia Sądu I instancji w ten sposób, że odwołanie ubezpieczonego oddalił.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSO (del) Beata Górka